

8.7. BIJLAGE 7 I STRATIGRAFISCH KLEURONDERZOEK ORGELKAS.

Lanaken, Veldwezelt

november 2008

BEPERKT ONDERZOEK VAN DE AFWERKINGSLAGEN VAN DE ORGELKAS.

Het onderzoek werd uitgevoerd door Els Jacobs van het conserveringsteam van het VIOE o.l.v. Marjan Buyle.
Het onderzoek ter plaatse besloeg drie werkdagen.

Op de orgelkas treft men twee opeenvolgende decoratieschema's aan. De huidige houtimitatieschildering (middenbruin) die over het gehele oppervlak werd aangebracht, dateert vermoedelijk van 1874. De daaronderliggende originele houtimitatieschildering is veel rijker. Ze bestaat uit twee kleuren: Een gele (eik) en een rode (mahonie) schildering en is aangevuld met bladgoud op bepaalde ornamenten. Op het bladgoud van de leeuwen werd een rode glacijs aangebracht. De originele houtimitatieschildering bevindt zich net als de huidige, op een egale grondlaag in beige oker. De grondlaag van de oudste schildering is iets donkerder dan die van de huidige. De oudste grondlaag kreeg de niet merkgebonden NCS (Natural Colour System) code S 2010 – Y20R, de jongste is S 1010 – Y20R. De originele houtimitatieschildering (en grondlaag) bevindt zich rechtstreeks op het hout en kan eventueel dateren uit de eerste helft van de 17de eeuw, de vermoedelijke ontstaansperiode van het orgel.

Bepaalde delen zoals de versieringen bovenaan de pijpen werden toegevoegd in de 19de eeuw (1843-1853) toen het orgel herplaatst werd. Nog andere delen, zoals o.a. de panelen rond de speeltafel werden nieuw aangebracht bij de verbouwing van het orgel in 1874, net vóór het aanbrengen van de jongste houtimitatieschildering.

De slechte bewaringstoestand van de verflagen bemoeilijkt het onderzoek in sterke mate. Het maken van duidelijk leesbare stratigrafische onderzoeksvensters in deze verbrokkelde en versleten verflagen bleek soms onmogelijk.

Op de kroonlijst blijft het onduidelijk of de onderliggende houtimitatieschildering zich op de grondlaag S 2010 – Y20R bevindt. Er werden enkel sporadisch resten van een grondlaag

aangetroffen. Dit is belangrijk want een afwijkende grondlaag zou kunnen wijzen op een jongere houtimitatieschildering die de originele houtimitatieschildering op haar beurt imiteerde. Het goud dat op een paar 19de eeuwse ornamenten werd teruggevonden, bevond zich niet op de okeren grondlaag die voor het 17de eeuwse goud werd gebruikt maar werd op het hout aangebracht op een kleurloze grondlaag.

Op de linkse zijkant van de orgelkas werden bepaalde delen en ornamenten afgeschuind. Ook op deze plaatsen treft men de oudste imitatieschildering aan.

Het onderzoek van de pijpen bracht niet meer duidelijkheid over de aanwezige rode sporen. Aan de achterzijde van de pijpen waren nog resten van minstens twee lagen metaalblad (tinblad?) aanwezig. Onder deze resten werd geen rood gevonden.

Daar het onderzoek zo sterk bemoeilijkt werd door de slechte bewaringstoestand van de verflagen en ondanks het maken van heel veel stratigrafische vensters, kan het onderzoek niet met 100% zekerheid uitsluitsel geven over de afwerkingslagen van alle elementen van de orgelkas.

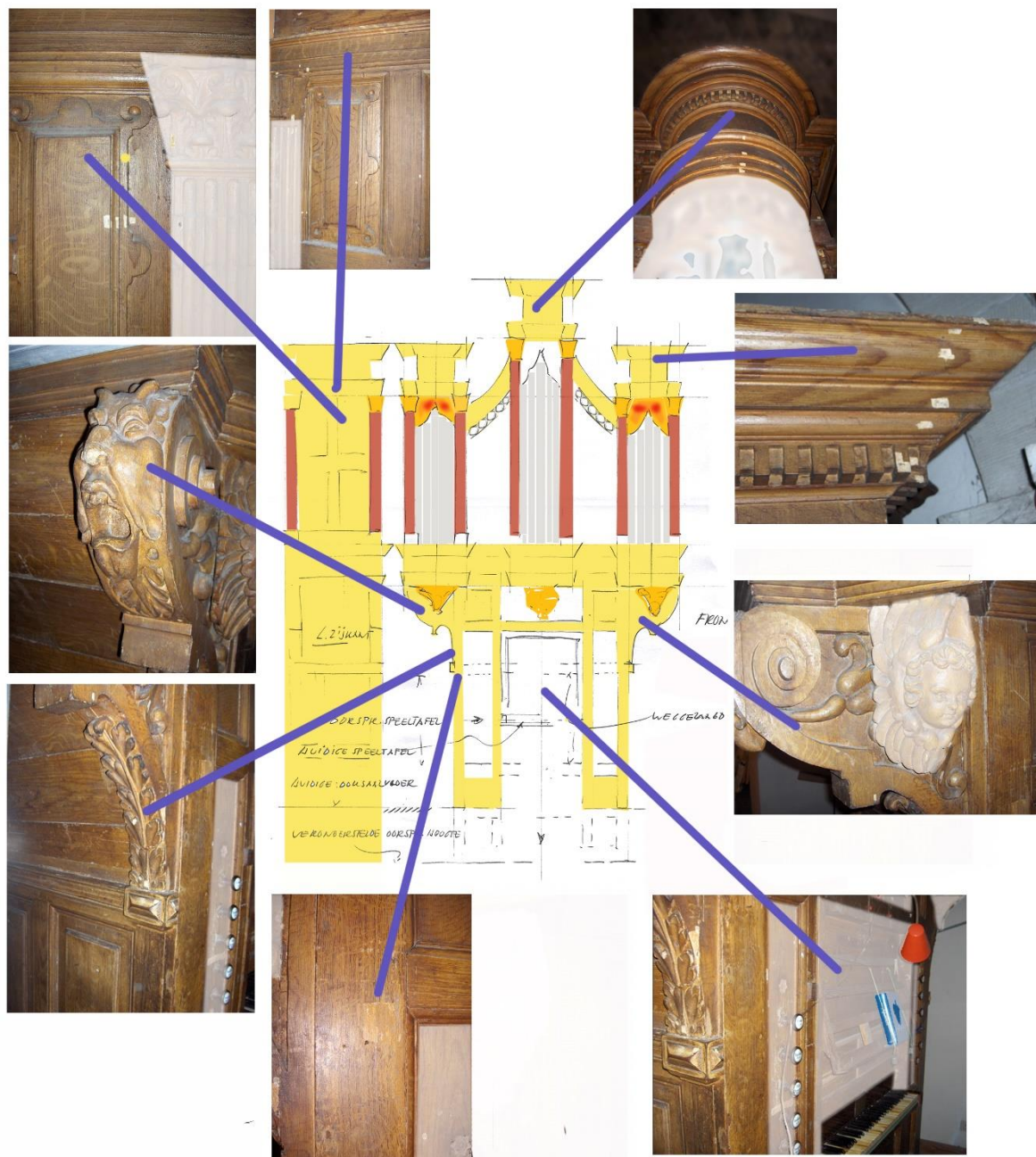
Het onderzoek geeft zeker een algemeen idee van de oorspronkelijke, rijke versiering van het meubel.

Zie ook de ingekleurde schetsen, kleurenschema's en werkfoto's.

Els Jacobs.

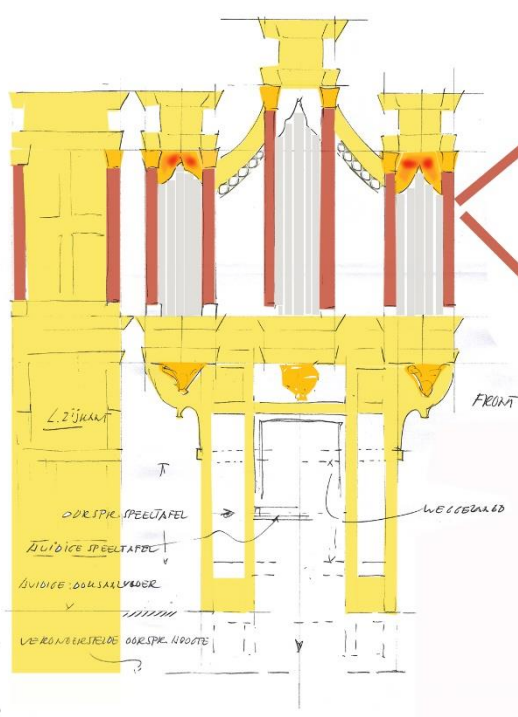
Veldwezelt: orgelkast: voorstelling van de oudste aanwezige verflagen:
toepassing van de gele houtimitatieschildering

gele houtimitatieschildering

Veldwezelt: orgelkast: voorstelling van de oudste aanwezige verflagen:
toepassing van de rode houtimitatieschildering

 rode houtimitatieschildering

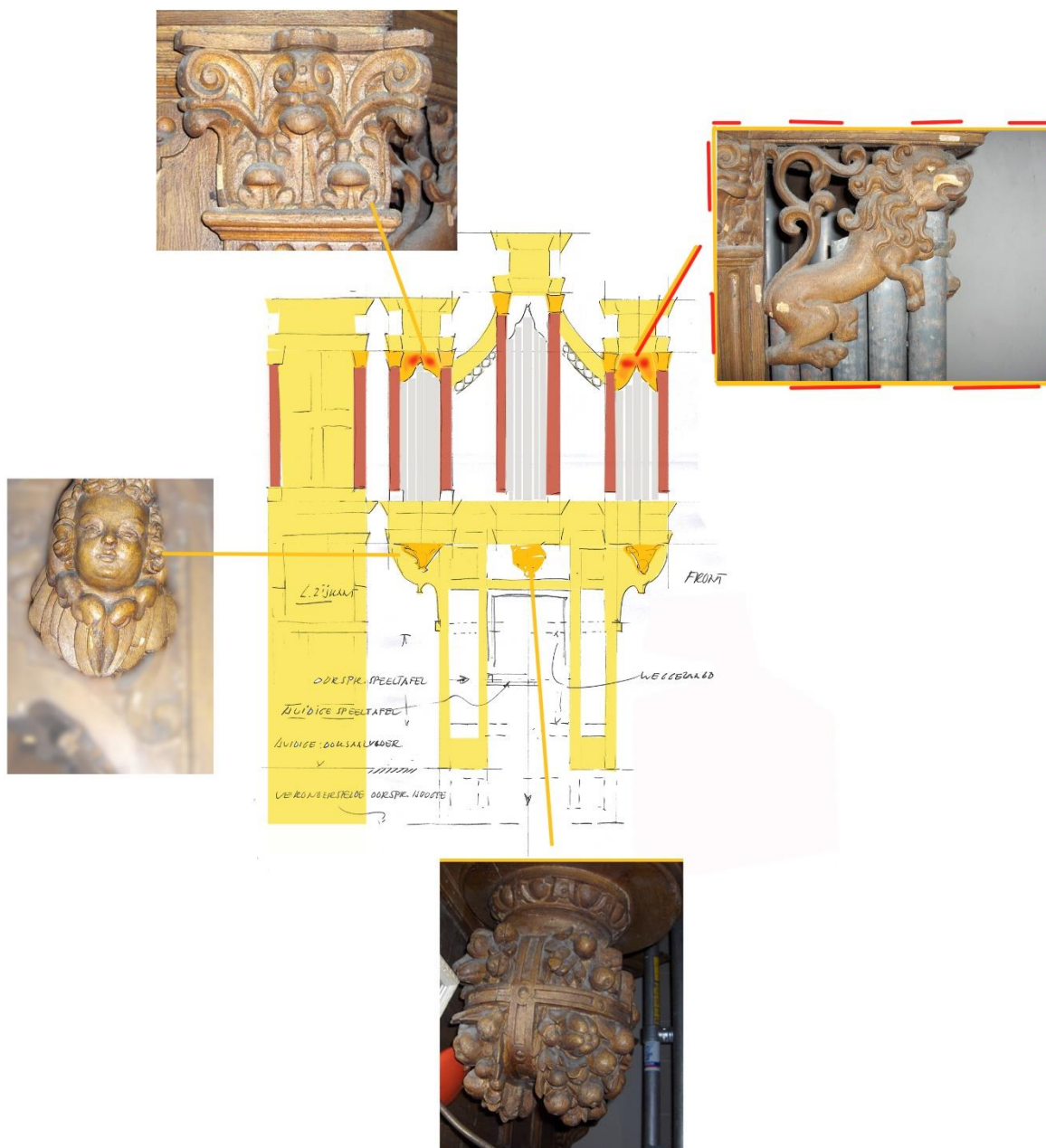
Veldwezelt: orgelkast: voorstelling van de oudste aanwezige verflagen:
toepassing van bladgoud

bladgoud met rode glaxis

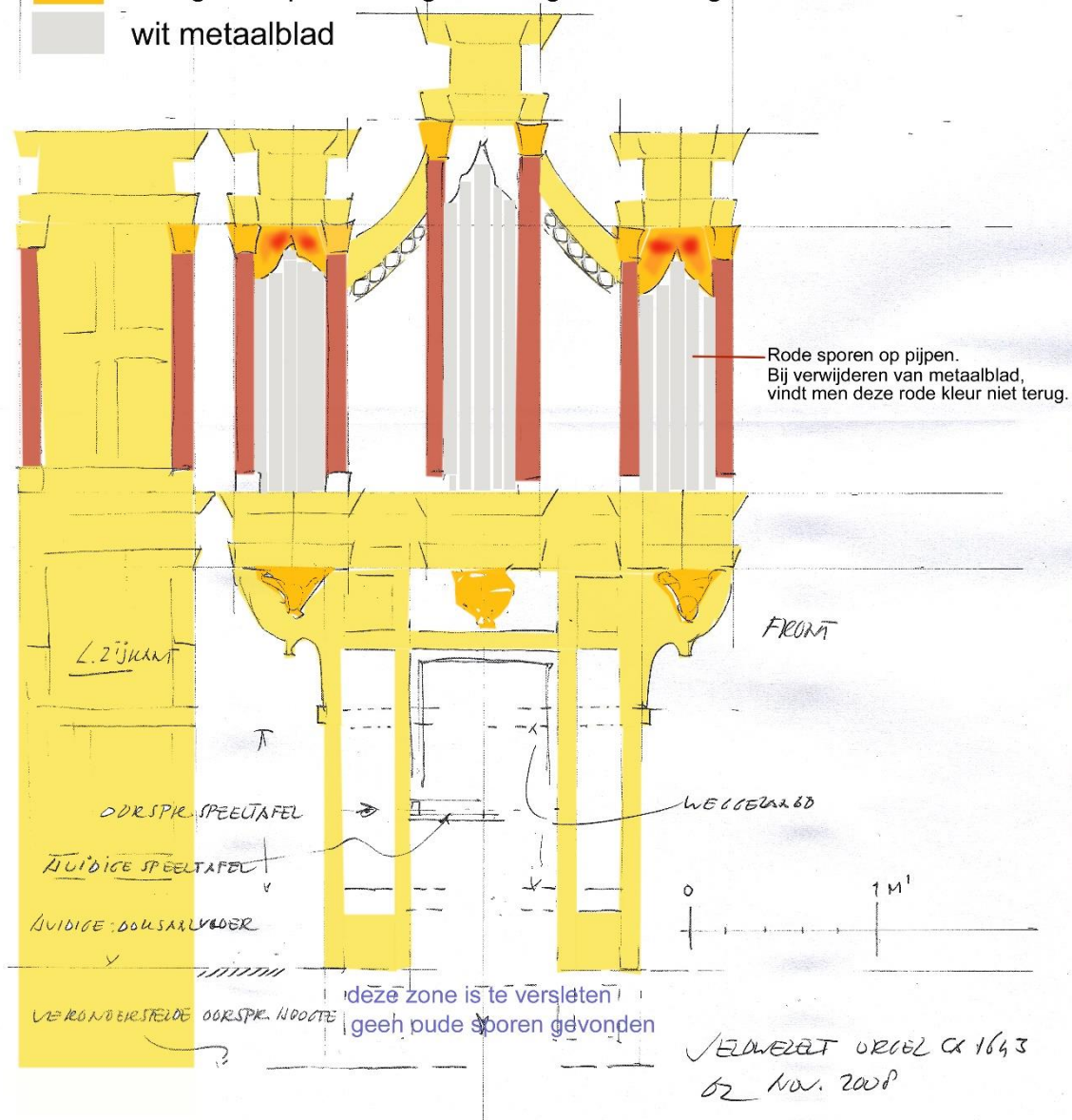
bladgoud

Veldwezelt: orgelkast

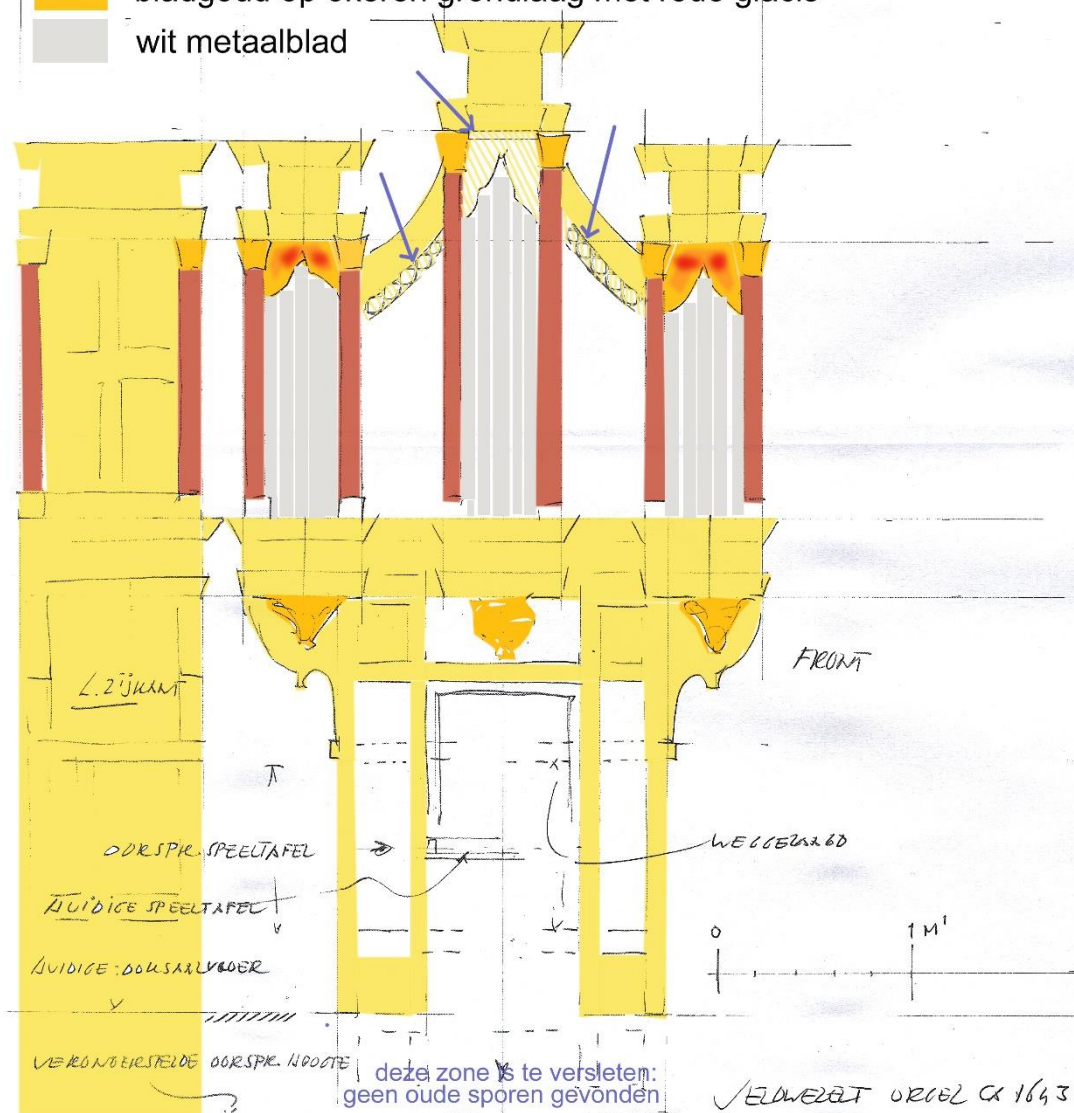
voorstelling van de oudste aanwezige verflagen: toestand vóór 1843

- gele houtimitatieschildering (eik) op grondlaag S 2010- Y20R
- rode houtimitatieschildering (mahonie) op grondlaag S 2010-Y20R
- bladgoud op okeren grondlaag
- bladgoud op okeren grondlaag met rode glasis
- wit metaalblad

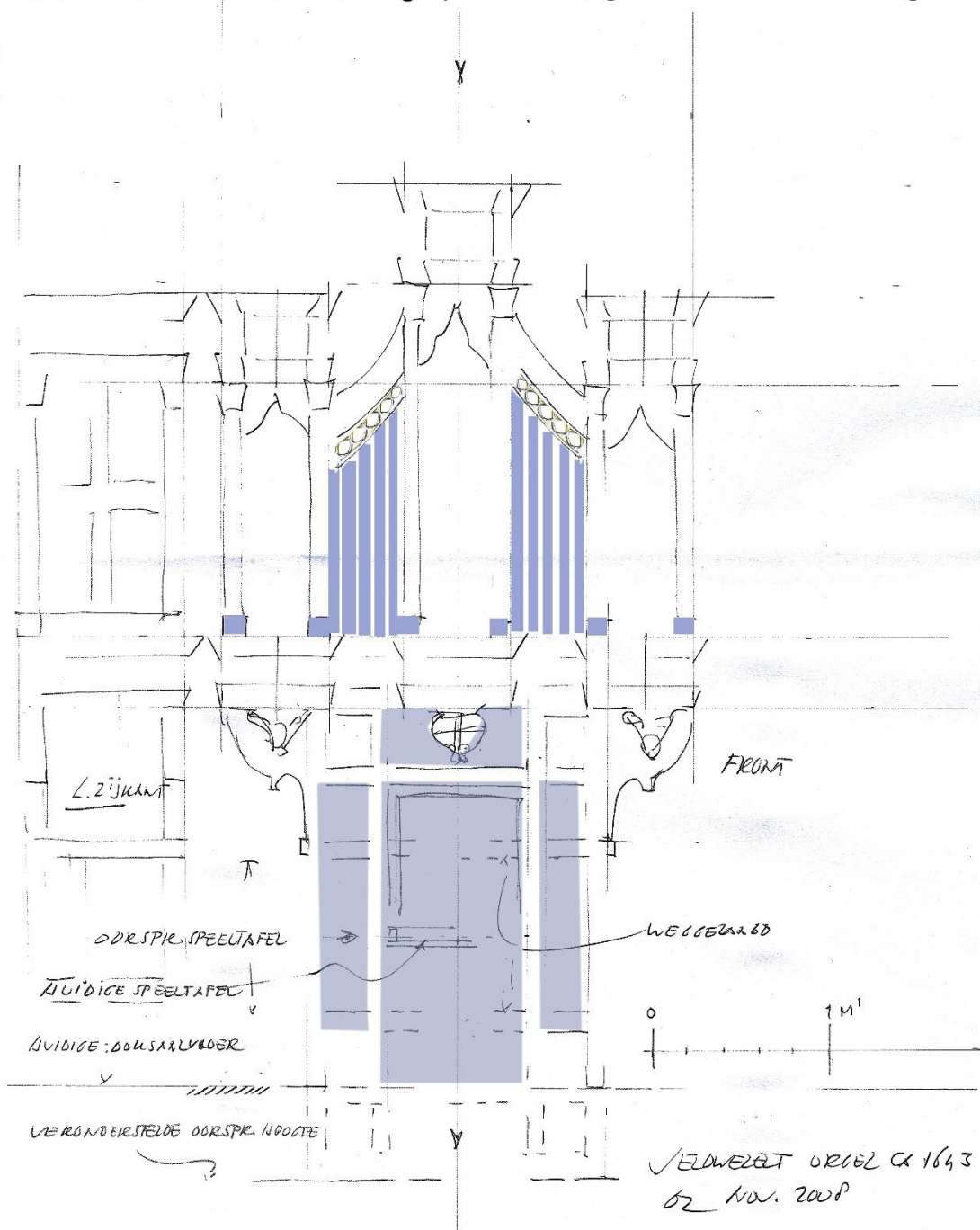
Veldwezelt: orgelkast
 voorstelling van de toevoegingen van 1843 of 1853

- goud zonder zichtbare grondlaag
- gele houtimitatieschildering (eik) op grondlaag S 2010- Y20R
- rode houtimitatieschildering (mahonie) op grondlaag S 2010-Y20R
- bladgoud op okeren grondlaag
- bladgoud op okeren grondlaag met rode glacijs
- wit metaalblad

Veldwezelt: orgelkast

voorstelling van de toevoegingen van 1874 alvorens de huidige midden-bruine houtimitatieschildering op het volledige meubel aan te brengen

GEBOUW	Sint-Lambertuskerk			NCS kleurencode		↓ bovenaan: recente afwerkingslaag
PLAATS	Lanaken - Veldwezelt	stratigrafische vensters				↓ tussenliggende afwerkingslagen
VERDIEPING	doksaal	INTERIEUR	orgelkast			↓ onderaan: originele afwerkingslaag
vertikale geribde pilasters		kapitelen op geribde pilasters		leeuwen		
	huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering	
	grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R	
	rode houtimitatieschildering		bladgoud		rode glaci	
	grondlaag S2010 - Y20R		okeren grondlaag		bladgoud	
					okeren grondlaag	
engelenkopjes		groot bolvormig ornament met fruit		diamanten		
	huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering	
	grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R	
	bladgoud		bladgoud		gele houtimitatieschildering	
	okeren grondlaag		okeren grondlaag		grondlaag S2010 - Y20R	
bladmotieven, saters en reliëfelementen		horizontale kroonlijsten		stijlen, regels, lijsten, panelen, bossing e.a.		
	huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering		huidige houtimitatieschildering	
	grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R	
	gele houtimitatieschildering		gele houtimitatieschildering		gele houtimitatieschildering	
	grondlaag S2010 - Y20R		sporen grondlaag S2010 - Y20R ?		grondlaag S2010 - Y20R	

ERIK MARTENS & PARTNERS

ARCHITEKTENBURO

vervolg: onderzoek orgelkast						P 2
groot bolvormig ornament met fruit		diamanten	bladmotieven, saters en reliëfelementen	horizontale kroonlijsten		stijlen, regels, lijsten, panelen, bossing e.a.
houtimitatieschildering		houtimitatieschildering		houtimitatieschildering		houtimitatieschildering
grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R		grondlaag S1010 - Y20R
bladgoud		gele houtimitatieschildering		gele houtimitatieschildering		gele houtimitatieschildering
okeren grondlaag		grondlaag S2010 - Y20R		grondlaag S2010 - Y20R		grondlaag S2010 - Y20R